

Ministerie van Veiligheid en Justitie

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Juridische en
Operationele
Aangelegenheden
2 DJOA

Schedeldoekshaven 100
2511 EX Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/venj

Datum 3 april 2012
Onderwerp Beantwoording 3 sets Kamervragen over het bericht dat verdachten
met een buitenlands uiterlijk strenger worden gestraft

Ons kenmerk
246252

Uw kenmerk
2012Z05320 , 2012Z05321
en 2012Z05598

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

Hierbij deel ik u mee dat de schriftelijke vragen van het lid Recourt (PvdA) van uw Kamer over het bericht dat verdachten met een buitenlands uiterlijk strenger gestraft worden dan andere verdachten (ingezonden 16 maart 2012), de schriftelijke vragen van het lid Van der Steur (VVD) van uw Kamer over verschillen in straftoemeting in soortgelijke zaken (ingezonden 16 maart 2012) en de schriftelijke vragen van het lid Dibi (GroenLinks) van uw Kamer over de strengere bestraffing van verdachten met een buitenlands uiterlijk (ingezonden 20 maart 2012) worden beantwoord zoals aangegeven in de bijlage bij deze brief.

De Minister van Veiligheid en Justitie,

I.W. Opstelten

2012Z05320

Vragen van het lid Recourt (PvdA) aan de Minister van Veiligheid en Justitie over het bericht dat verdachten met een buitenlands uiterlijk strenger gestraft worden dan andere verdachten (ingezonden 16 maart 2012)

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Juridische en
Operationele
Aangelegenheden
2 DJOA

1

Kent u het bericht "Verdachte met buitenlands uiterlijk krijgt eerder celstraf"? 1)

Datum
3 april 2012

Ons kenmerk
246252

Antwoord op vraag 1
Ja.

2

Deelt u de conclusie uit het in het bericht genoemde onderzoek dat verdachten met een buitenlands uiterlijk een vijf keer hogere kans op onvoorwaardelijke celstraf hebben dan Nederlanders? Zo nee, waarom acht het onderzoek op dit punt dan niet juist?

3

Deelt u de conclusie van de onderzoekers dat negatieve stereotyperingen als het gaat om verdachten met een buitenlands uiterlijk, een rol spelen bij de grotere kans op een zwaardere straf? Zo ja, wat gaat u doen om er voor te zorgen dat rechters niet meer het uiterlijk van de verdachte meewegen bij het opleggen van een straf? Zo nee, wat is wel de reden voor de hogere straffen?

4

Is het waar dat het feit of de verdachte al dan niet Nederlands spreekt medebepalend is bij de hoogte van de straf? Zo ja, hoe komt dit en hoe gaat u voorkomen dat het machtig zijn van de Nederlandse taal relevant is bij het opleggen van een straf? Zo nee, wat is er niet waar?

Antwoord op vragen 2 tot en met 4
Het uiterlijk en de taalbeheersing van de verdachte mogen geen rol spelen bij de straftoemeting. De door de onderzoekers van de Universiteit Leiden geformuleerde conclusies (NJB 16-03-2012, aflevering 11) waren voor mij aanleiding het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) van mijn departement te vragen de onderzoeksmethode en conclusies te beoordelen. Het WODC heeft aangegeven dat relevante variabelen die worden meegewogen in de straftoemeting, zoals het hebben van een vaste woon- of verblijfplaats en/of werk, verslavingsproblematiek en vluchtgevaar, niet zijn meegenomen in het onderzoek. Daardoor wijkt het gebruikte model sterk af van de rechterlijke praktijk van straftoemeting. Verder is in de analyse onvoldoende gecorrigeerd voor de variabelen ernst van de zaak, strafrechtelijk verleden en voorlopige hechtenis. Ook bestaat er een grote mate van onzekerheid rondom de sterkte van de gepresenteerde verbanden. Gezien deze kanttekeningen is het WODC van mening dat de stevige conclusies die worden getrokken over de straftoemeting door politierechters bij personen met een buitenlands uiterlijk op basis van het onderzoeksmateriaal onvoldoende te rechtvaardigen zijn.

De Raad voor de Rechtspraak (de Raad) heeft, gelet op het feit dat diverse aspecten die rechters meewegen bij de straftoemeting niet in het onderzoek zijn betrokken, nader wetenschappelijk onderzoek aangekondigd naar de achtergrondfactoren die de in het Leidse onderzoek genoemde verschillen in straftoemeting kunnen verklaren (zie www.rechtspraak.nl/Actualiteiten/Nieuws/Pages/Zelfde-delict-verschillende-straf.aspx).

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Juridische en
Operationele
Aangelegenheden
2 DJOA

Datum
3 april 2012

Ons kenmerk
246252

5

In hoeverre worden rechters tijdens hun opleiding en werk geleerd om negatieve stereotypen vanwege het uiterlijk of taalkennis van verdachten niet mee te laten wegen in hun oordeel? Acht u het naar aanleiding van het genoemde onderzoek wenselijk dat hier meer aandacht voor komt? Zo ja, hoe gaat u dat bewerkstelligen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord op vraag 5

Onpartijdigheid is één van de kernwaarden van de rechtspraak (Visie op de rechtspraak 2011 – 2014, www.rechtspraak.nl). Tijdens hun opleiding en werk worden rechters ervan doordrongen dat een rechter zijn ambt dient te vervullen zonder voorkeur voor of vooroordeel over de persoon van één van de partijen. De kernwaarde onpartijdigheid is daarom ook een vaste categorie op de feedback- en beoordelingsformulieren die worden gebruikt tijdens de opleiding. In de opleiding is ruime aandacht voor cultuurverschillen bij verbale en non-verbale communicatie. Voor een belangrijk deel zijn de cursussen gericht op het bewust worden van de eigen patronen, gewoontes en logica van de rechter in opleiding, omdat dat onontbeerlijk is voor het objectief leren kijken naar personen. De SSR, het opleidingsinstituut voor rechters, verwerkt doorlopend nieuwe informatie uit onderzoeken in het opleidingsmateriaal. Gezien het voorgaande en mijn antwoord op vragen 2 tot en met 4 bestaat er op dit moment geen aanleiding nadere maatregelen te nemen.

6

In hoeverre wordt tijdens de werving en selectie van rechters er rekening mee gehouden dat de rechterlijke macht ook rechters met een allochtone achtergrond nodig heeft?

Antwoord op vraag 6

Op grond van de Visie op de Rechtspraak 2011-2014 streeft de Raad naar een zo hoog mogelijke kwaliteit van rechters en naar een zo divers mogelijk samengestelde rechterlijke macht.

In de huidige werving en selectie wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met diversiteit. Om die reden maken personen met een biculturele achtergrond en personen van buiten de rechtspraak deel uit van de Selectiecommissie rechterlijke macht (SRM). De werving en selectie van rechters wordt momenteel tegen het licht gehouden. In het kader daarvan wordt meegenomen of de selectieprocedure zoveel als mogelijk cultuurwaardevrij is voor mensen met een cultureel diverse achtergrond.

Daarnaast probeert de Raad studenten met een biculturele achtergrond te interesseren voor de rechtspraak. In de afgelopen 2 jaar hebben studenten met een biculturele achtergrond deelgenomen aan het 'Brug naar de top' programma. Daarin worden deze studenten gekoppeld aan topjuristen uit de rechtspraak (en

Openbaar Ministerie en advocatuur). Door gesprekken te voeren en waar mogelijk mee te lopen, kunnen de studenten zich een reëel beeld vormen van de juridische praktijk.

1) www.nrc.nl, 14-3-2012

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Juridische en
Operationele
Aangelegenheden
2 DJOA

Datum
3 april 2012

Ons kenmerk
246252

2012Z05321

Vragen van het lid Van der Steur (VVD) aan de Minister van Veiligheid en Justitie over verschillen in straftoemeting in soortgelijke zaken (ingezonden 16 maart 2012)

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Juridische en
Operationele
Aangelegenheden
2 DJOA

1
Kent u het onderzoek "Verschillen in straftoemeting in soortgelijke zaken"? 1)

Datum
3 april 2012

Ons kenmerk
246252

2
Herkent u zich in de resultaten van het onderzoek dat uiterlijke kenmerken van verdachten een rol spelen bij de veroordeling en de strafoplegging door rechters en in het bijzonder dat verdachten met buitenlands uiterlijk die de Nederlandse taal slecht machtig zijn een grotere kans hebben op (langere) gevangenisstraf?

3
Hoe beoordeelt u de conclusies van de onderzoekers?

4
Overweegt u, samen met de Raad voor de rechtspraak maatregelen te nemen om willekeur op basis van uiterlijke kenmerken te voorkomen? Zo ja, welke maatregelen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord op vragen 1 tot en met 4

Ik verwijs naar mijn antwoorden op de vragen van het lid Recourt van uw Kamer (ingezonden 16 maart 2012, kenmerk 2012Z05320).

1) Wermink, H., Jan de Keijser en Pauline Schuyt. 2012. "Verschillen in straftoemeting in soortgelijke zaken." Nederlands Juristenblad, p. 726-33

Toelichting:

Deze vragen dienen ter aanvulling op eerdere vragen terzake van het lid Recourt (PvdA), ingezonden 16 maart 2012 (vraagnummer 2012Z05320)

2012Z05598

Vragen van het lid Dibi (GroenLinks) aan de Minister van Veiligheid en Justitie over de strengere bestraffing van verdachten met een buitenlands uiterlijk (ingezonden 20 maart 2012)

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Juridische en
Operationele
Aangelegenheden
2 DJOA

1

Kent u het bericht dat politierechters verdachten met een buitenlands uiterlijk en die het Nederlands niet machtig zijn, strenger straffen dan Nederlanders? 1) Zo ja, klopt dit bericht?

Datum
3 april 2012

Ons kenmerk
246252

2

Wat ligt ten grondslag aan deze geconstateerde zwaardere bestraffing?

3

In hoeverre bestraffen andere rechtscolleges buitenlands ogende verdachten zwaarder dan Nederlandse verdachten?

4

Deelt u de mening dat afkomst bij de bestraffing er in beginsel niet toe zou moeten doen? Zo ja, welke maatregelen stelt u zich voor om strafrechters zich hiervan bewust te maken en ongerechtvaardigde verschillen in de strafmaat terug te dringen?

5

Bent u bereid vervolgonderzoek in te stellen naar de aard en omvang en de oorzaken van deze verschillen in strafmaat, uitgesplitst naar de afzonderlijke rechtscolleges? Zo nee, waarom niet?

Antwoord op vragen 1 tot en met 5

Ik verwijst naar mijn antwoorden op de vragen van het lid Recourt van uw Kamer (ingezonden 16 maart 2012, kenmerk 2012Z05320).

1) 'Verdachte met buitenlands uiterlijk krijgt eerder celstraf', NRC Handelsblad 14 maart 2012.